

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Навчально-науковий інститут економіки, управління та адміністрування
Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

ДОПУСКАЮ ДО ЗАХИСТУ
Гарант освітньої програми

_____ Бочарова Ю.Г.

«___» _____ 20__ року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності 051 «Економіка»
освітньої програми «Економіка»

на тему: «МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ ТА УЧАСТЬ У
НЬОМУ УКРАЇНИ»

Виконав:

здобувач вищої освіти

Кучма Владислав Сергійович
(прізвище, ім'я, по-батькові)

(підпис)

Керівник:

к.е.н., ст. викладач Кошель В.О.
(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис)

Засвідчую, що у кваліфікаційній
роботі немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних
посилань

Здобувач вищої освіти _____

(підпис)

Кривий Ріг
2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
імені Михайла Туган-Барановського

Навчально-науковий інститут економіки, управління та адміністрування

Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

Форма здобуття вищої освіти денна

Ступінь бакалавр

Галузь знань Соціальна та поведінкові науки

Освітня програма 051 «Економіка»

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Гарант освітньої програми

_____ Бочарова Ю.Г.
підпис

« _____ » _____ 2021 р.

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Кучма Владислав Сергійович
прізвище, ім'я, по батькові

1.Тема роботи: «Міжнародний трансфер технологій та участь у ньому
України»

Керівник роботи к.е.н., ст. викладач кафедри економіки та міжнародних
економічних відносин Кошель В.О.

науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ініціали

Затверджені наказом ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановського від
11.01.2021 р. № 13-с, зміни від 08.02.2021 р. №60-с.

2. Строк подання здобувачем ВО роботи “ _____ ” _____ 2021 р.

3. Вихідні дані до роботи: наукові статті, тези доповідей на наукові
конференції, наукова література, офіційна статистика міжнародних
організацій та країн

4. Зміст (перелік питань, які потрібно розробити):

Вступ

Основна частина

Висновки та рекомендації

Список використаних джерел

Додатки

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень).

(За потреби зазначаються П.І. по Б. консультантів за розділами роботи)

6. Дата видачі завдання: « _____ » _____ 20 ____ р.

7. Календарний план

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Підготовка теоретичної складової основної частини	до 01.04.2021 р.	
2	Підготовка аналітичної складової основної частини	до 01.05.2021 р.	
3	Підготовка висновків та рекомендацій	до 20.05.2021 р.	
4	Підготовка та оформлення вступу, списку використаних джерел та інших складових роботи	до 30.05.2021 р.	
5	Отримання відгуку від керівника	до 05.06.2021 р.	
6	Подання на кафедру завершеної роботи	до 08.06.2021 р.	
7	Проходження перевірки на академічний плагіат і нормоконтролю кваліфікаційної роботи	до 12.06.2021 р.	
8	Підготовка студента до захисту та захист кваліфікаційної роботи	14.06.2021 р.- 18.06.2021 р.	

Здобувач ВО _____ Кучма В.С.

(підпис)

Керівник роботи _____ Кошель В.О.

(підпис)

РЕФЕРАТ

Загальна кількість в роботі:

Сторінок 32, рисунків 2, таблиць 17, додатків 2,
графічного матеріалу 0, використаних джерел 40

- Об'єкт дослідження:** міжнародний трансфер технологій
- Предмет дослідження:** теоретичні, методичні та практичні аспекти міжнародного трансферу технологій України
- Мета дослідження:** аналіз участі України у міжнародному трансфері технологій, визначення напрямів підвищення ефективності участі країни у даному процесі.
- Методи дослідження:** узагальнення і порівняння, аналіз і синтез, індукція та дедукція, групування, економіко-статистичні методи, табличний та графічний методи.
- Основні результати дослідження:**
- визначено сутність та форми міжнародного трансферу технологій. Запропоновано під міжнародним трансфером технологій розуміти транскордонне переміщення технологій на комерційній і некомерційній основі з метою підвищення технологічного рівня промисловості, підвищення продуктивності праці та забезпечення більшої ефективності та інноваційності виробничого процесу;
 - встановлено, що сучасний світовий ринок технологій динамічно розвивається, характеризується асиметричністю та диспропорційністю розвитку, чітко визначеним вектором руху технологій від розвинених, інноваційних країн у країни, що розвиваються, країни із перехідною економікою;
 - обґрунтовано, що основними факторами залученості країни до процесу транскордонного переміщення технологій є: технологічний розвиток, який визначає конкурентоспроможність країни; рівень інноваційності економіки; наявність нових технологій; залучення до проєктів та програм міжнародної науково-технічної співпраці та ін;

- обґрунтовано, що основною формою трансферу технологій є прямі іноземні інвестиції;
- встановлено, що у 2015-2019 рр. обсяги прямих іноземних інвестицій в економіку країни зменшилися;
- визначено стан та особливості розвитку інноваційної діяльності в Україні, особливості залучення України до процесу міжнародного трансферу технологій;
- обґрунтовано напрями підвищення ефективності участі України у міжнародному трансфері технологій.

Ключові слова: трансфер технологій, міжнародний трансфер технологій, технологія, інноваційний розвиток, прямі іноземні інвестиції, розвиток.

ЗМІСТ

	Стор.
Вступ	7
Основна частина	9
Висновки та рекомендації	32
Список використаних джерел	39

ВСТУП

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку світового господарства та міжнародних економічних відносин активного розвитку, під впливом глобалізації та переходу суспільства від індустріального до постіндустріального типу розвитку, набув міжнародний трансфер технологій. Як наслідок, технології почали активно переміщуватися між національними кордонами, а особливості залученості країн у цей процес стали важливим фактором їх міжнародної конкурентоспроможності.

Актуальність для України завдання підвищення міжнародної конкурентоспроможності обумовило вибір теми кваліфікаційної роботи, його мету та завдання.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Метою кваліфікаційної роботи є аналіз участі України у міжнародному трансфері технологій, визначення напрямів підвищення ефективності участі країни у даному процесі.

Для досягнення поставленої мети визначено наступні **завдання**: визначити сутність та форми міжнародного трансферу технологій; дослідити фактори міжнародного трансферу технологій; обґрунтувати показники оцінки стану та особливостей розвитку міжнародного трансферу технологій; проаналізувати стан та особливості розвитку міжнародного трансферу технологій; провести аналіз стану та визначити особливості участі України у міжнародному трансфері технологій; обґрунтувати напрями підвищення ефективності участі України у міжнародному трансфері технологій.

Об'єктом кваліфікаційної роботи міжнародний трансфер технологій.

Предметом кваліфікаційної роботи є теоретичні, методичні та практичні аспекти міжнародного трансферу технологій України

Методи дослідження. Наукові результати дослідження було одержано з використанням таких методів: узагальнення і порівняння, аналіз і синтез, індукція та дедукція, групування, економіко-статистичні методи, табличний та графічний методи.

Інформаційну базу дослідження становлять офіційні статистичні дані Державної служби статистики України, Конференції ООН по торгівлі та розвитку, наукові праці зарубіжних та українських вчених.

Основні результати кваліфікаційної роботи, які формують наукову новизну полягають у тому, що:

- визначено сутність та форми міжнародного трансферу технологій. Запропоновано під міжнародним трансфером технологій розуміти транскордонне переміщення технологій на комерційній і некомерційній основі з метою підвищення технологічного рівня промисловості, підвищення

продуктивності праці та забезпечення більшої ефективності та інноваційності виробничого процесу;

- встановлено, що сучасний світовий ринок технологій динамічно розвивається, характеризується асиметричністю та диспропорційністю розвитку, чітко визначеним вектором руху технологій від розвинених, інноваційних країн у країни, що розвиваються, країни із перехідною економікою;

- обґрунтовано, що основними факторами залученості країни до процесу транскордонного переміщення технологій є: технологічний розвиток, який визначає конкурентоспроможність країни; рівень інноваційності економіки; наявність нових технологій; залучення до проєктів та програм міжнародної науково-технічної співпраці та ін;

- обґрунтовано, що основною формою трансферу технологій є прямі іноземні інвестиції;

- встановлено, що у 2015-2019 рр. обсяги прямих іноземних інвестицій в економіку країни зменшилися;

- визначено стан та особливості розвитку інноваційної діяльності в Україні, особливості залучення України до процесу міжнародного трансферу технологій;

- обґрунтовано напрями підвищення ефективності участі України у міжнародному трансфері технологій.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Від визначення той чи іншої економічної категорії, безпосередньо відповідають подальшим крокам можливості діагностики, моделювання і використання отриманих висновків у практичній діяльності. Перш ніж проводити аналізувати фактори, принципів та методичні підходи до міжнародного трансферу технологій і його впливу на економічні показники, можливо визначити, а що саме мається під трансферами технологій.

Термін «трансфер технологій» має широке використання у науковій літературі, засобах масової інформації. Розгляд певної літератури розкриває різні трактування дефініції - «трансфер технологій». Саме ці факти зумовлюють те, що окреслені поняття охоплюють широку сферу діяльності.

Обмін науковцями технічним досягнення розглядають під трансфером технологій, а в якості синонімів, насамперед використовують такі поняття, як: «передача технологій», «технологічний обмін», «продаж технологій», «поширення технологій», «дифузія технологій», «технологічне сприяння» та інші.

Дослівний переклад англomовного терміну «трансфер», визначається як «...перенесення, переміщення, передача» [12, с. 248].

Термін «трансфер технологій» від самого початку користування під час ринкових відносин на українському ринку витіснило поняття «впровадження технологій». Зауважимо, що це трансформування змісту дефініції чи заміщення понятійного апарату. Для більш глибокого дослідження зазначених понятійних змін маємо проаналізувати поняття терміну «трансфер технологій» у наукових статтях та монографіях.

В економічній літературі є багато трактувань до сутності дефініції «трансфер технологій». Трансфер технологій в економічному середовищі розглядають як інструмент який поширює та впроваджує технології. Поняття, які було запропоновано авторами надано в табл.1.

Трансфер технологій є процесом передачі технологій зі сфери розроблення до практичного використання.

Зокрема, І. Євграфова під трансфером технологій розуміє «рух технології із застосуванням будь-яких інформаційних каналів від одного приватного або колективного носія до іншого. Комерційна діяльність підприємства відбувається за допомогою власне трансферу технологій. Оптимізація інформаційних потоків в організації – одне з головних завдань управління процесами трансферу технологій. У процесі її вирішення важливо враховувати, що інформація про нові технології може мати різний характер і принципово різні джерела, тому необхідно розділити джерела на формальні і неформальні. Це допоможе контролювати інформаційні потоки

і правильно визначати ступінь важливості інформації» [13].

Натомість Л. І. Федулова визначила «трансфер технологій як передачу систематичного знання про виробництво продукції, застосування процесу чи надання послуг» [14, с. 6–7].

Таблиця 1 - Визначення сутності поняття «трансфер технологій»

Автор дефініції	«Трансфер технологій» – це
ЗУ «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій»	«передача технології, що оформляється шляхом укладення між фізичними та/або юридичними особами дво- чи багатостороннього договору, яким установлюються, змінюються або припиняються майнові права та обов'язки щодо технології та/або її складові» [1].
Денисюк В.	«сукупність економічних відносин у сфері використання нових систематизованих знань про виробництво продукції, застосування процесу чи надання послуги між її власником (розробником) і споживачем – резидентами в одній країні, а для випадку міжнародного трансферу технологій – резидентів з нерезидентами країни» [2].
Чухрай Н.	«особливий вид комунікації, який передбачає застосування знань, цільове їх використання і вимагає злагоджених дій двох або більше індивідумів або функціональних підрозділів, розділених культурними, структурними і/або організаційними бар'єрами» [3].
Фонштейн Н.	«процес взаємодії та взаємообміну інформацією між людьми протягом тривалого періоду часу з урахуванням людського фактору» [4].
Шапошніков А.	«послідовність дій, у ході яких знання, досвід, промислова власність, отримана в результаті фундаментальних та прикладних досліджень в університетах та науково-дослідних інститутах, вільно розповсюджується, передається за допомогою надання науково-технічних послуг або купується підприємствами для впровадження в якості продукту або процесу» [5].
Мухин А.	«використання технології за межами сфери (предметної чи геостратегічної області) її первісної розробки» [6].
Акперов І., Петрашов А.	«один з інструментів інноваційної трансформації національної чи регіональної економіки, надає ряд стратегічних можливостей, зокрема включення до транснаціональної інфраструктури, адаптацію та перенесення досягнень розвинутих країн, розвиток внутрішнього ринку й висхідних галузей» [7].
Гібсон Д.	«процес, який являє собою передачу інформації, призначену для використання та досягнення якої-небудь мети, або знання про те, як зробити що-небудь» [8].
Козачок О.	«переміщення на комерційно-договірних засадах конструкторських рішень, систематизованих знань і виробничого досвіду від власника до виробника, які розділені структурними, організаційними й культурними бар'єрами для виробництва товарів, використання процесу чи надання послуг, котрі включають маркетинг та управлінську діяльність» [9].
Теребова С.	«процес поширення науково-технічних знань; практичне використання наукових знань, одержаних на іншому підприємстві або в організації; перехід від фундаментальних знань до технічних засобів; пристосування існуючої техніки до нового використання» [10].
Титов В.	«процес, за допомогою якого фундаментальні дослідження знаходять застосування у виробництві продукції та наданні послуг» [11].

Джерело: узагальнено на підставі [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11].

О. Б. Бутнік-Сіверський розуміє трансфер технологій як «термін, що поєднує в собі наукові дослідження технології, її масштабування та оптимізацію, маркетинг, організацію збутової мережі тощо» [13, с. 55]. З ним погоджуються О. П. Орлюк, С. Ф. Ревуцький, В. І. Нежиборець, Л. Ю. Федченко.

Отже, трансфер технологій - це комплексний процес залучення на комерційній і некомерційній підставі технологій з багатьох країн з ціллю підвищення технологічного рівня промисловості, збільшення продуктивності на виробництві та ефективності виробничого процесу.

Міжнародний трансфер технологій, характеризується як міждержавне переміщення на комерційній та некомерційній основах матеріальних прав на об'єкт промислової власності, який з'являється в процесі патентування і ліцензування та франчайзингу [17, с. 297].

Оскільки він становить процес перманентного переміщення і обміну знаннями між суб'єктами інноваційної діяльності, міжнародний трансфер технологій сприяє глобалізації і міжнародній співпраці у межах створення і просування технологій [18, с. 25].

На сьогодні трансфер технологій передбачає не тільки передачу знань, а й перетворення їх в інноваційну технологію за активної участі як джерела цієї технології чи винаходу, реципієнта чи користувача, так і кінцевого споживача продукту, виробленого за допомогою згаданої інновації.

При цьому трансфер технологій передбачає участь, як мінімум, двох найважливіших суб'єктів цього процесу, наявність яких є обов'язковою умовою його існування – джерела і реципієнта технології.

Таким чином, варто здійснити узагальнену класифікацію міжнародного трансфера технологій, яку представлено у табл. 2.

Таблиця 2 – Класифікація трансфера технологій на промислових підприємствах

Класифікаційна ознака	Види технологій
1	2
За формою	Матеріальні форми технологій: підприємства «під ключ», технологічні лінії, агрегати, обладнання, інструменти та ін.; нематеріальні форми технологій: патенти, ліцензії, ноу-хау, знання, досвід, технологічна документація та ін.; послуги: науково-технічні, інжинірингові, консультативні, навчання.
За призначенням	Технології продуктів, технології процесів, технології управління.
За засобами передачі технологій	Комерційні і некомерційні, двосторонні і багатосторонні, офіційні і неофіційні, внутрішні і зовнішні технічні; конструкторські; виробничі; інформаційні.
За сферою розповсюдження	Міждержавні, міжрегіональні, регіональні, міжгалузеві, міжфірмові.

1	2
За типом передачі технологій	Вертикальні (між головною і дочірньою фірмами) і горизонтальні (між незалежними фірмами).
За змістом технологічних досягнень	Технічна передача в матеріалізованій формі; інформаційна у вигляді інтелектуального продукту.

Джерело: узагальнено на підставі [19, 20, 21].

Трансфер технологій, за своїм економічним змістом, здійснюється як у некомерційній, так і в комерційній формах. «Комерційний трансфер означає процес переходу результатів наукових досліджень у сферу практичного застосування, виробництва та маркетингу нових продуктів з метою отримання комерційної вигоди» (рис. 1) [22, с. 23].

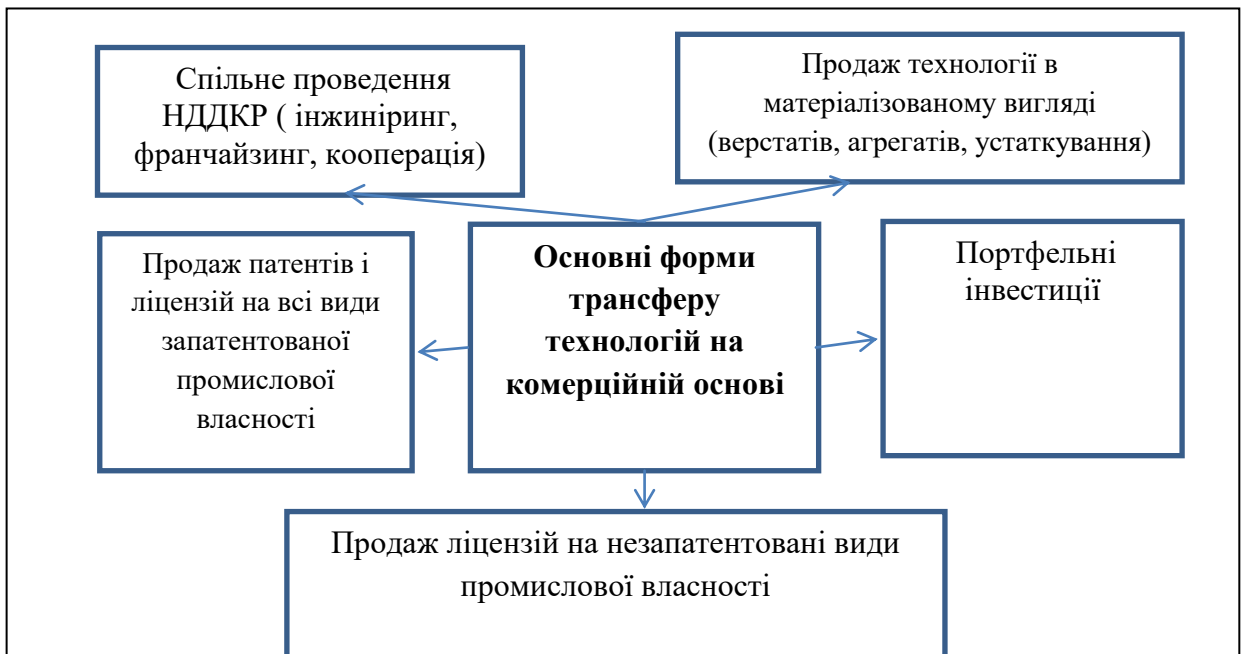

Рисунок 1 - Основні форми трансферу технологій на комерційній основі

Джерело: узагальнено на підставі [24].

До усіх інших форм передачі технологій по внутрішніх каналах відносять: спільні підприємства, що контролюються місцевою стороною, ліцензування, міжнародні субпідрядні договори та інші. Цю діяльність можна охарактеризувати як передачу технологій, не пов'язану з інвестиційними потоками. Спільні підприємства у світовій практиці були і є інституційною формою, за допомогою якої оминаються певні юридичні обмеження імпорту капіталу.

Різницею між передачами технологій по внутрішнім та зовнішнім каналам полягає в тому, що «в першому випадку компанія, яка передає технологію, має постійну фінансову зацікавленість стосовно успішної діяльності дочірніх компаній, яким передається технологія. Вона дозволяє їм використовувати свої товарні знаки та відкриває доступ до своєї міжнародної мережі технологій та маркетингу, здійснює контроль за рішеннями дочірніх

компанії в галузях інвестицій, технології та збуту і розглядає діяльність дочірніх компаній, як невід'ємний елемент своєї стратегії. При передачі технологій по зовнішнім каналам всі ці особливості відсутні, іноді, провідні технології передаються по внутрішніх каналах та може бути єдиними доступними засобами їх трансфера» [25].

Одним із основних економічних механізмів міжнародного трансфера технологій по зовнішнім каналам, є патентно-ліцензійна торгівля і коли відбувається передача патентних та безпатентних ліцензій на використання винаходів, технологічного досвіду, товарних знаків та ін. «Велику частку світової торгівлі технологіями можна віднести на продаж безпатентних ліцензій, тому що вони не вимагають проведення додаткових НДДКР та передбачають мінімальні комерційні ризики. Патентно-ліцензійна торгівля супроводжується укладанням патентної або ліцензійної угоди. Враховуючи патентну угоду, власник цього патенту, за обумовлену винагороду, поступається покупцю своїх прав на використання винаходи. Володар винаходу, за ліцензійною угодою має можливість надати дозвіл на використання своїх технологій за умов які були визначені угодою. У світовій практиці трансфера технологій найбільше розповсюдження одержали ліцензійні угоди, які передбачають комплексний технологічний обмін з наданням ноу-хау та інжинірингових послуг. Переважна частина ліцензійних угод укладається великими промисловими компаніями» [21, с. 23-24].

Трансфер технологій є складовою інноваційно-орієнтованого розвитку підприємств, а також є вільним розповсюдженням технологій із застосуванням будь-якої інформації між промисловими компаніями та з метою підвищення інноваційно-орієнтованого розвитку і поліпшення інноваційної стратегії. Але трансфер технологій не можливо розглядати насамперед як універсальний засіб вирішення проблем фінансування і як джерело значного доходу. Трансфер технологій дає можливість компаніям та і усьому суспільству інноваційно-орієнтовано розвиватися та комерціалізувати результати досліджень. Він забезпечує надходження доходів та породжує нові інвестиції і нові технології, робочі місця і податкові надходження до бюджету, а це безпосередньо пов'язано зі зростанням доходів країни. Тому, ефективно функціонуючий процес, який передає технології та знання між дослідницькими організаціями і бізнесом, безумовно приносить користні результати не тільки учасникам процесу, а і усьому суспільству в конкретно взятому регіоні. Ось чому промислові компанії, які зацікавлені та підтримують інновації, стають більш розвиненими, а це факт позитивно впливає, в свою чергу на користь місцевим університетам, бізнесу та жителям цього регіону.

Трансфер міжнародних технологій, має особливе місце для міжнародної економіки.

Фактори цього впливу це :

- технологічний розвиток, який визначає конкурентоспроможність країни, та у такий спосіб набуває глобального характеру і масштабу;
- головними чинниками економічного розвитку в постіндустріальну

епоху, безумовно стали власні технології;

– прискорені темпи розвитку науково-технічної співпраці і відокремлення наукомісткої спеціалізації чітко характеризує сучасний міжнародний розподіл праці;

– науково-технічні ресурси є предметом міжнародної конкуренції.

Основною тенденцією міжнародного трансферу технологій є:

– глобалізація ринку технологій;

– стандартизація та уніфікація;

– розвиток інноваційної інфраструктури;

– особливо інтенсивний розвиток ринку наукомістких технологій;

– підвищення конкурентноспроможності;

– передові позиції розвинених країн світу;

– зростання впливу держави на науково-технічний розвиток і сприяння трансферу технологій;

– значні зростання транснаціональних корпорацій (ТНК) які стали головними гравцями та рушійною силою на ринку технологій через олігополізацію і монополізацію, а також створення великих міжнародних стратегічних альянсів як у сфері НДДКР, так і через використання різноманітних специфічних стратегій ТНК і забезпечення глобалізації технологічних розподілів, супроводу і підтримки);

– всебічний розвиток міжнародної технічної допомоги;

– поглиблення процесів в міжнародній кооперації в інноваційних

сферах та ін.

Процес міжнародного трансферу технологій під час діагностики дозволяє визначити найбільш оптимальну технологію і найбільш оптимальні шляхи її вирішення.

Типова структура етапів міжнародного трансферу технологій відображається у такій послідовності:

1. Оцінка необхідності залучення той чи іншої технології;

2. Пошук технологій;

3. Порівняння даних технологій;

4. Попередній вибір запропонованих технологій (де кілька

найперспективніших варіантів);

5. Оцінка можливостей практичного застосування технологій;

6. Оцінка впливу технологій на економіку;

7. Оцінка рентабельності і самоокупності витрат, які пов'язані з

придбанням даної технології;

8. Остаточний вибір кращої по економічним показникам технології;

9. Переговори з партнерами, щодо купівлі технології;

10. Укладання ліцензійного договору;

11. Передача партнерами технології і супровідної документації;

12. Впровадження та використання технології;

13. Отримання результатів та оцінка використання технології [26].

Ефективність міжнародних трансферних технологій залежить від «якісного розвитку національної інноваційної системи, яка охоплює всебічно

всю систему соціально-економічних відносин, а не тільки інноваційну інфраструктуру. Тобто зазначені умови забезпечать умови для використання всього потенціалу технологій» [23].

Більшість науковців, як вітчизняні, так і іноземні, сходяться у думці, що для слабкорозвинутих країн, як що не застосувати іноземні високотехнологічні процеси, то вони так і залишаться в економічному розвитку аутсайдерами, і тому разом з розвитком внутрішнього ринку та залучення міжнародного трансферу технологій і відкритості економіки країни, цілком природно що призведе до стійкого технологічного розвитку.

На думку М. Познера [27], структура експорту та імпорту впливають на відмінність у рівні технологічного розвитку окремих країн. Розвиток виробництва цієї групи товарів та їх експорту часто підтримуються шляхом припливу капіталу у вигляді прямих іноземних інвестицій, а також поширення знань, що допомагає реструктуризації і модернізації існуючих виробництв. Для країн, які відстають технологічно та перебувають на нижчому рівні економічного розвитку, відіграватиме велику роль імпорт високих технологій, а також їх трансфер технологій.

Однією із причин відмінності у рівні економічного розвитку різних країн є причина технологічного розриву. Він і визначає розвиток торгівельних відносин між країнами які мають значний технологічний потенціал (новатори) і країн, які відстають у технологічних процесах (імітатори).

Міжнародний трансфер технологій може також надати позитивний вплив на ВВП країни-одержувача та її соціально-економічний розвиток. У контексті теорії життєвого циклу продукту Р. Вернона [28], міжнародна торгівля визначається технологічними змінами, які виробляють країни, тому важливою є їх участь у торгівлі технологічними товарами.

З економічної точки зору трансфер технологій являє собою взаємовигідний обмін знаннями і технологіями між наукою та приватним сектором, заснований на передачі прав інтелектуальної власності і процесах комерціалізації.

Весь світ живе в умовах жорсткої конкуренції і при цьому є ключовою проблема трансферу інноваційних екотехнологій при мінімальних втратах часу і інших ресурсів. Кожний етап просування технологій до ринку є ключовим.

Трансфер технологій відрізняється від комерціалізації та припускає передачу технології і її промислове освоєння. Цей факт не обов'язково пов'язаний з прибутком і свідченням чого є екотехнології. Ефективне використання мережі трансферу технологій і можливості міжнародних науково-технічних програм дають можливість зняти та зменшити деякі екологічні проблеми. Наприклад, в Україні вже існує Екологічна мережа трансферу технологій (<http://ettn.org.ua>), яка є частиною аналогічних міжнародних мереж.

Відтак, правові забезпечення трансферу технологій необхідно забезпечити не тільки як регулювання процесів їх створення і передачі, але і як контроль над трансфером з позиції захисту національної безпеки країни.

Аналізуючи порядок з визнання трансферу технологій, необхідно зазначити, що технології обов'язково повинні відповідати потребам суспільства та рівню розвитку населення.

Також слід підкреслити, що техноглобалізм і міжнародний трансфер створюють можливості для «стрибка» технологій до вищого ТУ, та однією з необхідних умов розвитку, є акцент на ендогенні чинники конкурентного розвитку всіх країн і наявність необхідної бази, а саме: необхідний рівень освіченості населення та вдосконалення промислового потенціалу, а також мати вплив на екзогенні фактори конкурентної спроможності країн).

«Інноваційний розвиток країн передбачає формування інноваційних економік, що являють собою економіку суспільства, заснованого на знаннях, інноваціях, на позитивному ставленні до нових ідей, нових машин, систем і технологій, на готовності їх практично реалізувати в різних сферах людської діяльності» [23].

В сучасному світі конкурентоспроможною економікою може бути тільки наукомістка та високотехнологічна економіка яка має високий рівень автоматизації і комп'ютеризації виробничих потужностей та робочих місць, це і є- інноваційна економіка. Отже ця економіка має властиві інтегровані форми організацій і не тільки самого відтворення, а і окремих його фаз.

Реалізація інноваційної політики це і є інноваційний розвиток країни і він покликаний об'єднувати науку і техніку, освіту, фінансову систему країн, високотехнологічне виробництво, споживання і використання насамперед інтелектуальних ресурсів.

В сучасній економіці з'явилися нові напрямки розвитку інноваційної діяльності. Основними проблемами промислових секторів при освоєнні інноваційних технологій є інтелектуальний продукт НДДКР, який став основою виробничих інновацій; система охорони та забезпечення промислової діяльності і він став обов'язковий символом розвинених країн; тенденції до динамічного розвитку ринку технологій і ліцензій; наповнення новаціями виробничо-технологічний сектор світової економіки і промисловості, особливо у секторі високих технологій.

Пріоритетним завданням для розвинених країн є розроблення технологій високого рівня, впровадження виробництва високотехнологічної продукції (товарів та послуг) і вихід з нею на міжнародний ринок, розширення інноваційно-технологічної, міжнародної інтеграції для більшості розвинутих країн (США, Японії Західної Європи, Південно-Східної Азії).

Стратегічною мета новацій є економічне зростання. Багато країн використовують розроблені методики які визначають інноваційні галузі національної економіки (табл. 3), а це дає можливість країнам визначати та орієнтуватися в відповідності їхніх технологій бажаному рівню і тенденціям розвитку високих технологічних процесів у світі.

Реалізація заходів, де основним і самим ефективним є міжнародний трансфер технологій, який створений в умовах цих заходів і може значно

допомогти країнам, які слабо розвинуті, а перехідним економікам країн досягти значних характерних рис в інноваційній економіці та стабільного зростання величезної частки наукомісткого сектору у виробничому процесі, особливо в доданій вартості і зайнятості; активного та стрімкого запровадження інновацій в економіці, де б було запроваджено зниженням матеріалу і енергомісткості виробництва, зростанням продуктивності праці і підвищенням конкурентоспроможності країн; всілякі розширення кластерів високотехнологічних виробництв.

Таблиця 3 - Методики оцінки інноваційномістких галузей національної економіки

Методика (організація/науковець)	Сутність
Міждепартаментний комітет з питань розвитку технологій і міжнародної конкурентоспроможності	Як найбільш наукомісткі виділяє наступні галузі: хімічна промисловість, виробництво транспортного обладнання (у т.ч. автомобілів та літальних апаратів), електричних машин та апаратів, неелектричних машин, контрольно-вимірювальних пристроїв, професійних та наукових інструментів.
Р. Келлі	Через співвідношення обсягу витрат на НДДКР до обсягу виробництва за окремими видами та обсягу відвантаженої продукції. Три групи: високотехнологічні (найвищий показник співвідношення), середньотехнологічні та низькотехнологічні.
Л. Девіс	Індекс технологічної інтенсивності, що розраховується на основі обсягів витрат на НДДКР та обсягів відвантаженої продукції.
Бюро перепису населення Міністерства торгівлі США	Експертна оцінка окремих товарних груп щодо вмісту у їх номенклатурі товарів, що містять високі технології/інновації чи такі технології були використані при їх виробництві.
ОЕСР	Поділ галузей обробної промисловості на високотехнологічні, високотехнологічні середнього рівня, низько технологічні середнього рівня, низькотехнологічні.
Американська асоціація електронної торгівлі	Високотехнологічними є ті галузі, підприємства яких продукують технології у сфері комунікаційних послуг, промислового виробництва, комп'ютерного обслуговування, створення програмних продуктів.
Німецький інститут систем та інноваційних досліджень ім. Фраунхопера	Класифікація OSI-OST-INTI, що охоплює всі типи технологій, до інноваційномісткого виробництва відносить: виробництво електричних машин та інструментів, хімічну та фармацевтичну галузі, спеціальне обладнання та процесний інжиніринг, машинобудування та промисловий інжиніринг, споживання.

Джерело: складено автором за [24]

Особливо чітко визначені пріоритети відтворювального процесу на досягнення конкурентоспроможності у нових технологічних досягненнях країни за допомогою наукових знань, нових технологій і інформацій; за рахунок соціально-економічної інфраструктури.

Одним із основних завдань будь-якої країни, є зростання технологічної конкурентоспроможності насамперед, до рівня найрозвинутіших світових країн; наявності технологічного та виробничого потенціалів (матеріальні та людські ресурси, якіб здатні були забезпечувати випуск конкурентної і високотехнологічної продукції).

Конкурентоспроможність національних економік оцінюється за допомогою індексів та рейтингових оцінок. Одним з часто використовуваних є Глобальний індекс конкурентоспроможності (рис. 2).

Варто зазначити, що існують тісні зв'язки між рівнем конкурентоспроможності країн та рівнем їх інноваційного розвитку, а це впливає з перерахованих вище умов при яких досягнення розвинутих країн має ефективну та конкурентну економіку.

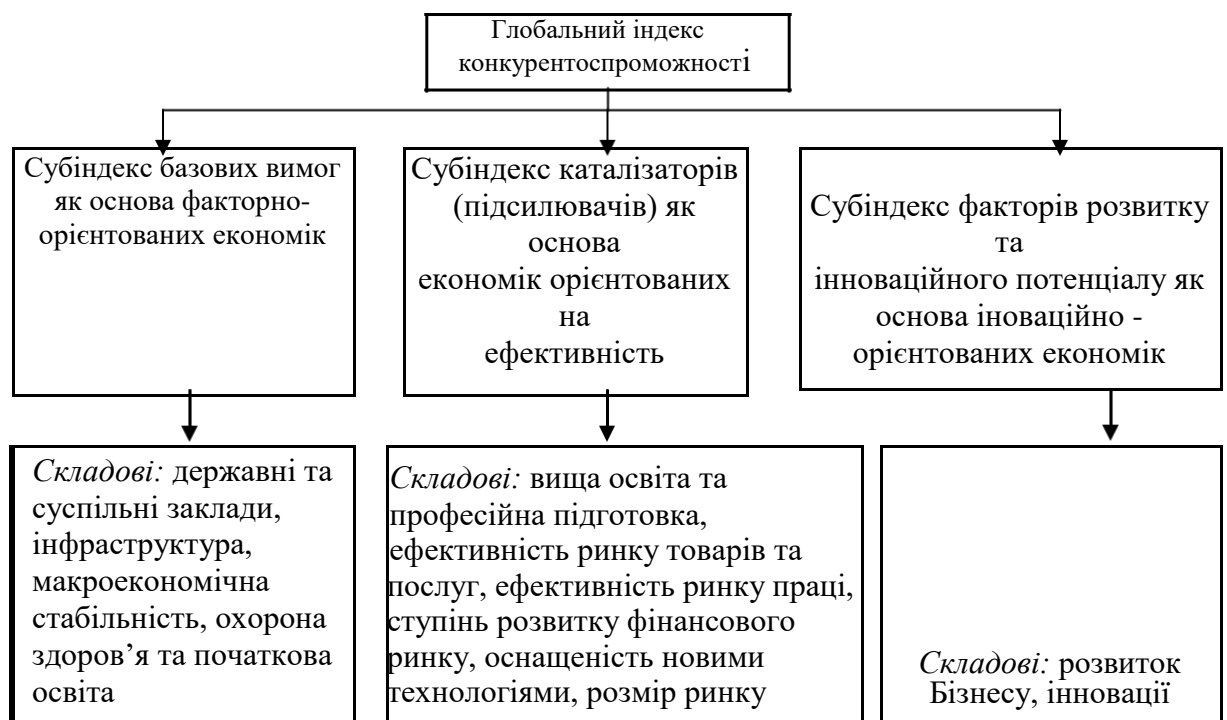

Рисунок 2 - Структура Глобального індексу конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму
Джерело: складено автором за [21]

Розвиток техніко-технологічного і освітнього секторів економіки, інноваційного і людського потенціалу, визначаючи країну як чинники досягнення добробуту населення та конкурентоспроможності економіки.

Так, «ще до інформаційно-технологічної революції майже 85% зростання доходів на душу населення у США було спричинено технологічними змінами.

Тенденція до збереження вагової частки технологій та інновацій у забезпеченні добробуту США прослідковується й у наступні роки» [31, с. 93].

У 2015-2019 рр. витрати на інновації промислових підприємств збільшилися (табл.4).

Таблиця 4 - Витрати на інновації промислових підприємств

Рік	Частка кількості інноваційно активних підприємств у загальній кількості промислових підприємств, %	Загальні витрати на інновації, млн. грн.
2015	17,3	13813,7
2016	18,9	23229,5
2017	16,2	9117,5
2018	16,4	12180,1
2019	15,8	14220,9
2015-2019	-1,5	407,2

Джерело: складено та розраховано автором на основі даних [27]

Найбільша частка витрат на інновації промислових підприємств припадала на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення (в середньому 74,1% від загального обсягу витрат на інновації промислових підприємств). У 2015-2019 рр. витрати промислових підприємств на інновації, пов'язані із придбанням машин, обладнання та програмного забезпечення, зменшилися на 956,2 млн грн.

Так, якщо у 2015 році витрати промислових підприємств на інновації за напрямом «Придбання машин обладнання та програмного забезпечення» склали 11141,3 млн. грн, то у 2019 році - 10185,1 млн. грн. Зменшення обсягу витрат на придбання машин, обладнання та програмне забезпечення, збільшення загальної суми витрат на інновації промислових підприємств призвели до того, що у 2015-2019 рр. частка витрат промислових підприємств на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення зменшилася на 9% (табл. 5).

Таблиця 5 – Витрати на інновації промислових підприємств за напрямом «Придбання машин, обладнання та програмного забезпечення»

Рік	Придбання машин, обладнання та програмного забезпечення	
	млн. грн.	у % до загального обсягу витрат на інновації
2015	11141,3	80,6
2016	19829	85,3
2017	5898,8	64,7
2018	8291,3	68,1
2019	10185,1	71,6
2015-2019	-956,2	-9

Джерело: складено та розраховано автором на основі даних [27]

Протягом періоду, що аналізується, витрати промислових підприємств на інновації за напрямом «Наукові дослідження і розробки» збільшилися на 879,4 млн грн (із 2039 млн грн у 2015 році до 2918,9 млн грн у 2019 році). Збільшення витрат промислових підприємств за напрямом «Наукові дослідження і розробки» було пов'язано, у першу чергу, із збільшенням

витрат на внутрішні наукові дослідження та розробки (НДР). Так, протягом періоду, що аналізується, витрати на внутрішні НДР збільшилися на 615,8 млн грн або з 1834,1 млн грн у 2015 році до 2449,9 млн грн у 2019 році. Для порівняння за аналогічний період витрати на зовнішні НДР збільшилися усього на 263,6 млн грн або з 205,4 млн грн у 2015 році до 469 млн грн у 2019 році (табл. 6).

Протягом періоду, що аналізується, витрати промислових підприємств на інновації за напрямом «Придбання інших зовнішніх знань» зменшилися і склали 47,4 млн грн (із 84,9 млн грн у 2015 році до 37,5 млн грн у 2019 році). Зменшення обсягу витрат на придбання інших зовнішніх знань збільшення загальної суми витрат на інновації промислових підприємств призвели до того, що у 2015-2019 рр. частка витрат промислових підприємств на придбання інших зовнішніх знань знизилась на 0,3% (табл. 7).

Таблиця 6 – Витрати на інновації промислових підприємств за напрямом «Наукові дослідження і розробки (НДР)»

Рік			У тому числі			
	млн.грн	у % до загального обсягу витрат на інновації	Внутрішні НДР		Зовнішні НДР	
			млн. грн.	у % до загального обсягу витрат на інновації	млн. грн.	у % до загального обсягу витрат на інновації
2015	2039,5	14,8	1834,1	13,3	205,4	1,5
2016	2457,8	10,6	2063,8	8,9	394	1,7
2017	2169,8	23,8	1941,3	21,3	228,5	2,5
2018	3208,8	26,3	2706,2	22,2	502,6	4,1
2019	2918,9	20,5	2449,9	17,2	469	3,3
2015-2019	879,4	5,7	615,8	3,9	263,6	1,8

Джерело: складено та розраховано автором на основі даних [27]

У 2015-2019 рр. спостерігалось збільшення інших витрат інноваційних промислових підприємств. Збільшення даної статті витрат становило 531,4 млн грн. Одночасно із збільшенням абсолютного значення статті «Інші витрати» збільшується й їх частка у загальній величині витрат на інновації промислових підприємств (на 3,6%).

Напрямок витрат «Інші витрати» порівнюючи з напрямком «Придбання інших зовнішніх знань» має більші витрати, максимальне значення становить 1079,4 млн.грн. В 2015 році показник є самим малим і склав лише 548 млн.грн. – 4% від загального обсягу витрат. 2019 рік був найкращим за витратами на інновації і досяг відмітки у 1079,4 млн.грн. – 7,6%. Якщо ми порівняємо 2015 рік і 2019 рік ми відразу побачимо, що промислові підприємства збільшили свої витрати на інновації майже у два рази, і

відсоток від загального обсягу витрат став більше, але є не самим великим за ці п'ять років.

Таблиця 7 – Витрати на інновації промислових підприємств за напрямом «Придбання інших зовнішніх знань»

Рік	Придбання інших зовнішніх знань	
	млн. грн.	у % до загального обсягу витрат на інновації
2015	84,9	0,6
2016	64,2	0,3
2017	21,8	0,2
2018	46,1	0,4
2019	37,5	0,3
2015-2019	-47,4	-0,3

Джерело: складено та розраховано автором на основі даних [28]

Таким чином, промислові підприємства на 2019 рік збільшили витрати в цьому напрямку, я вважаю що це сталося через розширення вибору потрібних послуг і ринку для підприємств (табл. 8).

Таблиця 8 – Витрати на інновації промислових підприємств за напрямом «Інші витрати»

Рік	Інші витрати	
	Млн.грн	у % до загального обсягу витрат на інновації
2015	548	4
2016	878,4	3,8
2017	1027,1	11,3
2018	633,9	5,2
2019	1079,4	7,6
2015-2019	531,4	3,6

Джерело: складено та розраховано автором на основі даних [30]

У період 2015-2019 рр. кількість підприємств, що придбали та передали нові технології (технічні досягнення) в Україні та за її межами за формами придбання та передання у напрямі «Права на патенти, ліцензії на використання винаходів, промислових зразків, корисних моделей», збільшується.

У 2015 році лише 21 підприємство придбало «Права на патенти, ліцензії на використання винаходів, промислових зразків, корисних моделей», у 2019 цей показник склав 185 підприємств. За межами України у 2015 одне підприємство, а у 2019 8 підприємств.

Таким чином, у 2019 році зацікавленість у придбанні «Права на патенти, ліцензії на використання винаходів, промислових зразків, корисних моделей» підприємствами в Україні збільшилось майже у 9 разів, а за межами України

у 8 разів. Таким чином, протягом періоду, що аналізується, внутрішній трансфер технологій розвивається швидше, ніж зовнішній (табл. 9).

Цікавим є те, що передавання нових технологій у напрямі «Права на патенти, ліцензії на використання винаходів, промислових зразків, корисних моделей» за межами України у 2015 та 2017 роках було зовсім відсутнє, а у 2019 році склало – 2 технології. Це говорить про низький рівень розвитку трансферу технологій та слабкі можливості виходу на світові ринки.

У 2015-2019 рр. кількість підприємств, що придбали та передали нові технології (технічні досягнення) в Україні та за її межами за формами придбання та передання у напрямі «Результати досліджень та розробок», збільшується.

У 2015 році 64 підприємств придбали «Результати досліджень та розробок» в Україні, у 2019 році показник склав 307 підприємств. За межами України у 2015 придбало 7 підприємств, а у 2019 10 підприємств.

Таблиця 9 – Придбання та передання нових технологій підприємствами за напрямом «Права на патенти, ліцензії на використання винаходів, промислових зразків, корисних моделей»

Права на патенти, ліцензії на використання винаходів, промислових зразків, корисних моделей				
Рік	Придбання нових технологій		Передання нових технологій	
	В Україні	За межами України	В Україні	За межами України
2015	21	1	2	-
2017	35	6	2	-
2019	185	8	21	2
2015-2019	164	7	19	2

Джерело: складено та розраховано автором на основі [29, с. 106;30, с.97]

За цими даними ми бачимо, підприємств які купували «Результати досліджень та розробок» у 2019 році збільшилось майже у 5 разів ніж у 2015. Тобто більшість підприємств стали потребувати нові технології в напрямку «Результати досліджень та розробок» (табл. 10).

Таблиця 10 – Придбання та передання нових технологій підприємствами за напрямом «Результати досліджень та розробок»

Результати досліджень та розробок				
Рік	Придбання нових технологій		Передання нових технологій	
	В Україні	За межами України	В Україні	За межами України
2015	64	7	5	1
2017	61	5	4	-
2019	307	10	40	2
2015-2019	243	3	35	1

Джерело: складено автором на основі даних [28, с. 106;30, с.97]

Протягом періоду, що аналізується, кількість підприємств, що придбали та передали нові технології (технічні досягнення) в Україні та за її межами за формами придбання та передання у напрямі «Ноу-хау, угоди на придбання (передачу)технологій», збільшується.

У 2015 році 15 підприємств придбали «Ноу-хау, угоди на придбання (передачу)технологій» в Україні, у 2019 році показник склав 17 підприємств.

За межами України у 2015 придбало 2 підприємств, а у 2019 3 підприємств. У 2017 році ми можемо спостерігати падіння у придбанні підприємствами більш ніж у 2 рази порівняно з 2015 і 2019 роками.

За цими даними ми бачимо, підприємств які купували «Ноу-хау, угоди на придбання (передачу)технологій» майже не змінилися у 2019 році. Тобто інші підприємства не стали потребувати нові технології в напрямку «Ноу-хау, угоди на придбання (передачу)технологій» (табл. 11).

Необхідно зазначити, що ноу-хау в Україні підприємствами сприймається з опасінням, а їх використання компанії відкладають зовсім.

Таблиця 11 – Придбання та передання нових технологій підприємствами за напрямом «Ноу-хау, угоди на придбання (передачу)технологій»

Ноу-хау, угоди на придбання (передачу)технологій				
Рік	Придбання нових технологій		Передання нових технологій	
	В Україні	За межами України	В Україні	За межами України
2015	15	2	1	1
2017	6	2	1	1
2019	17	3	-	-
2015-2019	2	1	-1	-1

Джерело: складено автором на основі даних [28, с. 106;29, с.97]

У 2015-2019 рр. кількість підприємств, що придбали та передали нові технології (технічні досягнення) в Україні та за її межами за формами придбання та передання у напрямі «Придбання (продаж) устаткування», збільшується.

У 2015 році 109 підприємств придбали «Придбання (продаж) устаткування» в Україні, у 2019 році показник склав 359 підприємств. За межами України у 2015 придбало 25 підприємств, а у 2019 - 90 підприємств. За цими даними я можу зробити висновок, що придбання підприємствами нових технологій у напрямку «Придбання (продаж) устаткування» на 2019 рік збільшилось як в Україні так і за її межами.

Підприємства які зацікавлені в придбанні устаткування стало на багато більше (табл. 12).

Таблиця 12 – Придбання та передання нових технологій підприємствами за напрямом «Придбання інших зовнішніх знань»

Придбання (продаж) устаткування				
Рік	Придбання нових технологій		Передання нових технологій	
	В Україні	За межами України	В Україні	За межами України
2015	109	25	-	-
2017	93	40	2	1
2019	359	90	8	-
2015-2019	250	65	8	-

Джерело: складено автором на основі даних [28, с. 106; 30, с.97]

Кількість придбаних та переданих нових технологій (технічні досягнення) в Україні та за її межами за формами придбання та передання у напрямі «Цілеспрямований прийом (перехід) на роботу кваліфікованих фахівців», збільшується. У 2015 році було придбано 6 технологій, у 2019 році - 11. З цього ми можемо зробити висновок що на 2019 рік підприємств стало на 5 більше, але цей напрямок не є дуже актуальним серед підприємств (табл. 13).

У 2015-2019 рр. кількість придбаних та переданих технологій в Україні, пов'язаних із прийомом (переходом) на роботу кваліфікованих фахівців, збільшилася на 5. Ці технології мали локальний характер – були придбані в Україні.

Таблиця 13 – Кількість придбаних та переданих нових технологій підприємствами за напрямом «Цілеспрямований прийом (перехід) на роботу кваліфікованих фахівців»

Цілеспрямований прийом (перехід) на роботу кваліфікованих фахівців				
Рік	Придбання нових технологій		Передання нових технологій	
	В Україні	За межами України	В Україні	За межами України
2015	6	-	1	-
2017	6	-	-	-
2019	11	-	-	-
2015-2019	5	-	-1	-

Джерело: складено автором на основі даних [29, с. 106; 30, с.97]

У 2015 році придбання нових технологій підприємствами по усій Україні склали 1131 підприємство. Лідери по областях є: 1 місце м. Київ – 243 підприємства, 2 місце Тернопільська область – 155 підприємств, 3 місце Харківська область – 144 підприємства. Станом на У 2019 рік придбання нових технологій підприємствами по усій Україні склали 885 підприємство. Лідери по областях є: 1 місце м. Київ – 306 підприємств, 2 місце Дніпропетровська область – 61 підприємств, 3 місце Львівська область – 47 підприємств.

Станом на 2019 рік стало менш зацікавлених підприємств у придбанні нових технологій по всій Україні ніж у 2015 році. Також ми бачимо що лідером як було так і залишилось місто Київ, але Тернопільська і Харківська область втратили свої позиції і поступилися Дніпропетровській і Львівській області.

За межами України придбання нових технологій підприємствами у 2015 склали 66 підприємств, а у 2019 112 підприємств. У 2015 році лідером є м. Київ – 13 підприємств, 2 місце Івано-Франківська область – 9 підприємств, 3 місце Сумська область – 7 підприємств. У 2019 році лідером також є м. Київ – 27 підприємств, 2 місце Львівська область – 17 підприємств, 3 місце Запорізька область – 10 підприємств.

За даними по придбанню нових технологій підприємствами за межами України ми бачимо, що показники на 2019 рік збільшилися порівнюючи з 2015 роком, таким чином я можу сказати, що підприємства за межами України стали більш зацікавлені в придбанні нових технологій. Лідером за цей період так и залишилось місто Київ, 2 і 3 місце закріпилося за Львівською та Запорізькою областю.

По даним передання нових технологій підприємствами в Україні нам відомо лише те, що у 2015 році переданні нові технології в Україні склали 98 підприємств. Станом на 2019 рік цей показник знизився і склав 69 підприємств (табл. 14).

У 2015-2019 рр. найбільша кількість придбаних та переданих технологій фіксувалася у таких областях, як: Донецька область, Дніпропетровська область, Львівська область, Тернопільська область, Харківська область, а також м. Київ.

У 2015 році придбання нових технологій підприємствами по усій Україні склали 1131 підприємство.

На першому місці знаходяться підприємства які належать до галузі «металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім виробництва машин і устаткування» і складають 207, друге місце за галуззю «виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань» - 135 підприємств, 3 місце за галуззю «виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів» - 123 підприємства.

У 2019 році придбання нових технологій підприємствами по усій Україні склали 885 підприємство.

На першому місці знаходяться підприємства які належать до галузі «виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань» і склало 170 підприємств, друге місце за галуззю «металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім виробництва машин і устаткування» - 70 підприємств, 3 місце за галуззю «виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування» - 63 підприємства.

За цими даними ми можемо зробити висновок, що у 2019 році стало менш підприємств які цікавилися придбаннями технологій в Україні.

Таблиця 14 – Кількість придбаних та переданих нових технологій підприємствами за регіонами

	Придбання нових технологій				Передання нових технологій			
	в Україні		за межі України		в Україні		за межі України	
	2015	2019	2015	2019	2015	2019	2015	2019
Україна	1131	885	66	112	98	69	20	н/д
Автономна Республіка Крим	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д
Вінницька	35	22	н/д	9	н/д	н/д	н/д	н/д
Волинська	17	9	8	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д
Дніпропетровська	44	61	3	н/д	19	н/д	18	н/д
Донецька	94	38	5	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д
Житомирська	14	н/д	1	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д
Закарпатська	4	н/д	2	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д
Запорізька	74	45	н/д	10	н/д	н/д	н/д	н/д
Івано-Франківська	17	11	9	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д
Київська	12	33	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д
Кіровоградська	2	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д
Луганська	19	21	н/д	н/д	1	н/д	н/д	н/д
Львівська	81	47	8	17	н/д	н/д	н/д	н/д
Миколаївська	13	11	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д
Одеська	12	14	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д
Полтавська	31	46	н/д	7	н/д	н/д	н/д	н/д
Рівненська	7	17	4	5	1	н/д	н/д	н/д
Сумська	92	н/д	7	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д
Тернопільська	155	н/д	н/д	н/д	57	н/д	н/д	н/д
Харківська	144	48	4	н/д	12	н/д	2	н/д
Херсонська	10	н/д	2	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д
Хмельницька	3	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д
Черкаська	1	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д
Чернівецька	5	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д
Чернівецька м.Київ	2	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д
м.Київ	243	306	13	27	8	н/д	н/д	н/д
м.Севастополь	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д

Джерело: складено автором на основі даних [28, с. 98;30, с.177]

Також змінилась головна галузь яка була більш за інші галузі у придбані нових технологій, це «виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань», у 2015 році ця галузь була на 2 місці (табл. 15).

За межами України придбання нових технологій підприємствами у 2015 склали 66 підприємств. Галузь, яка посіла 1 місце, це «виробництво хімічних речовин і хімічної продукції» склала 13 підприємств, 2 місце «виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування» - 12 підприємств, 3 місце з показником 9 зайняли дві галузі це:

1) «металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім виробництва машин і устаткування»;

2) «виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань». У 2019 році придбання нових технологій підприємствами склали 112 підприємств.

Таблиця 15 – Кількість придбаних та переданих нових технологій підприємствами за галузями промисловості

Галузь промисловості	Придбання нових технологій				Придбання нових технологій			
	в Україні		за межі України		в Україні		за межі України	
	2015	2019	2015	2019	2015	2019	2015	2019
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Промисловість України	1131	885	66	112	98	69	20	н/д
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	35	179	н/д	13	н/д	н/д	н/д	н/д
добування кам'яного та бурого вугілля	1	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д
Переробна промисловість	1039	631	66	93	91	49	20	н/д
виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів	85	54	6	6	н/д	н/д	н/д	н/д
текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	74	8	8	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д
виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	7	16	4	13	6	н/д	2	н/д
виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	2	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д
виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	80	17	13	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д
виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	41	54	н/д	н/д	7	н/д	н/д	н/д
виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції	26	55	2	8	н/д	н/д	н/д	н/д
металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім виробництва машин і устаткування	207	70	9	н/д	19	н/д	18	н/д
виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	107	3	н/д	н/д	57	н/д	н/д	н/д

1	2	3	4	5	6	7	8	9
виробництво електричного устаткування	43	32	2	10	н/д	н/д	н/д	н/д
виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	135	170	9	11	1	н/д	н/д	н/д
виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	123	25	1	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д
виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування	109	63	12	н/д	1	н/д	н/д	н/д
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	40	52	н/д	н/д	7	н/д	н/д	н/д
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	17	23	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д

Джерело: складено автором на основі даних [29, с. 99;30, с.178]

Галузь, яка посіла 1 місце, їх одразу дві:

1) «виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність»;

2) «Добувна промисловість і розроблення кар'єрів» вони склали 13 підприємств.

На 2 місці є – «виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань» - 11 підприємств.

3 місце «виробництво електричного устаткування» - 10 підприємств.

За даними по придбанню нових технологій підприємствами за межами України ми бачимо, що показники на 2019 рік збільшилися порівнюючи з 2015 роком, а саме підприємства з такими галузями як «виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність» та «Добувна промисловість і розроблення кар'єрів» придбали нові технології.

По даним передання нових технологій підприємствами в Україні нам відомо лише те, що у 2015 році переданні нові технології в Україні склали 98 підприємств з них 91 підприємство за напрямом «переробна промисловість».

Станом на 2019 рік цей показник знизився і склав 69 підприємств з них 49 підприємство за напрямом «переробна промисловість».З цього ми бачимо що передання нових технологій на 2019 рік впали (табл. 15).

Таким чином, у 2015-2019 рр. Україна досить не активно брала участь у міжнародному трансфері технологій, ці процеси активніше йшли всередині країни. Найбільш активно у процес трансферу технологій включалися Дніпропетровська, Львівська, Тернопільська та Харківська області, а також м. Київ; підприємства переробної промисловості, у т.ч. підприємства, що здійснюють виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів, виробництво хімічних речовин і хімічної продукції, виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування.

На підставі Звітів про приплив та відтік світових інвестицій по регіонал та економіках країн, у тому числі міжнародного трансферу технологій, можна зробити висновок про динаміки показників таких економік, як: світові показники, економіки країн з розвинуеною економікою, окремо зазначені данні Канади та США, економіки країн, що розвиваються, економіки країн Азії, економіки країн Африки, країни з перехідною економікою, економіки країн південно-східної Європи, де територіально знаходиться України та економіки країн СНД (табл. 16 і табл. 17)

Таблиця 16 - Звіт про приплив інвестицій у світі по регіонах (млн.дол.)

№	Регіон/ Економіки	2015	2019	Абсолютне відхил., (млн.дол.)	Відносне відхил., %
1.	Всього у світі	2041769,72048258	1539879,66567346	-50189006	75,42
2.	Країни з розвинуеною економікою	1 274 405,3	800 239,1	-474166,2	62,71
3.	Європа	719 505,0	429 213,5	-290291,5	60,54
4.	Канада	43 836,0	50 331,9	+6495,9	114,82
5.	США	467 625,0	246 215,0	-221410,0	52,65
6.	Країни з економікою, що розвивається	729 888,9	684 723,3	-45165,6	93,81
7.	Африка	57 564,5	45 368,1	-115138,5	78,81
8.	Азія	514 307,9	473 897,8	-40410,1	92,14
9.	Країни з перехідною економікою	37 475,5	54 917,3	17441,8	146,54
10.	Південно- східна Європа	4 936,9	7 212,6	2275,7	146,10
11.	СНД	30 809,9	46 437,0	15627,1	150,72

Джерело: складено автором на основі даних [31]

У 2015 – 2019 рр. ситуація з припливом світових інвестицій на території південно-східної Європи була найгіршою, так: у 2015 році було отримано всього 4 936,9 млн. дол. інвестицій на 7 країн, у тому числі Україну, а у 2019 році було отримано 7 212,6 млн. дол., що більше майже удвічі, але у 30000 разів менше, ніж приплив інвестицій у США в 2019 році.

Під час аналізу припливу інвестицій на світовому ринку у економіку країн у 2019 в порівнянні з 2015 р., то можна зробити висновок, що в країнах

з розвиненою економікою сума інвестиційного портфелю зменшилася і абсолютне відхилення склало -474166,2 млн. дол. , а відносне відхилення 62.71%. В Європі показники інвестицій зменшилися на -290291,5 млн. дол. при відносному відхиленні 60,54 %. В Канаді повільними темпами зростали надходження інвестицій на 6495,9 млн. дол. і відхилення склало 114,82 %. Зменшилось надходження інвестицій і в економіку США на -221410,0 млн. дол., відносні відхилення склали 52,65%. Аналізуючи інвестиційні надходження в країнах з економікою, що розвивається, в Африку та Азію, маємо константувати факт, що по всім вищеперерахованим об'єктам був відток інвестицій, так в країнах з розвинутою економікою на -45165,6 млн. дол., а в Африці -115138,5 млн. дол., а в Азії на -40410,1 млн. дол. Країни з переходною економікою отримали приріст на 17441,8 млн. дол. Та покращили свій економічний клімат на 146,54 %. Зростання інвестиційних надходжень спостерігається у Південно-східній Європі на 2275,7 млн. дол. , а в СНД на 15627,1 млн. дол.

Таблиця 17 - Звіт про відтік інвестицій у світі по регіонах (млн.дол.)

№	Регіон/ Економіки	2015	2019	Абсолютне відхил., (млн.дол.)	Відносне відхил., %
1.	Всього у світі	1708087,54536546	1313769,64069188	-394318,5	76,91
2.	Країни з розвиненою економікою	1 275 585,2	916 879,0	358706,2	71,86
3.	Європа	806 048,6	474 994,1	-331054,5	59,93
4.	Канада	67 440,3	76 602,2	9161,9	113,59
5.	США	264 359,0	124 899,0	-139460,0	47,25
6.	Країни з економікою, що розвивається	400 400,8	373 102,3	-27298,5	92,19
7.	Африка	6 444,2	5 336,9	-1107,3	82,82
8.	Азія	372 363,9	327 588,0	-44775,9	87,97
9.	Країни з перехідною економікою	32 101,6	23 788,4	-8313,2	74,10
10.	Південно- східна Європа	525,5	567,5	42,0	108,10
11.	СНД	31 266,9	22 939,3	-8327,6	73,37

Джерело: складено автором на основі даних [31]

Таким чином, узагальнено приплив та відтік інвестицій на трансфер технологій у світі за регіонами; встановлено, що у 2015 році у світі ситуація складалася набагато краще, ніж у 2019 році, особливо у розвинутих країнах Європи. У США динаміка припливу та відтоку у 2019 році зменшилися

удвічі в порівнянні з 2015 роком, а в Азії – зменшення відбулося майже на 30% по всім позиціям. Складна ситуація з відтоком інвестицій відбувається у південно-східній Європі, де зовсім майже відсутній рух трансферу технологій. Серед країн СНД України займає одну з найгірших позицій на світовому ринку трансферу технологій.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

У кваліфікаційній роботі проведені теоретичні узагальнення та запропоновані нові вирішення проблем, які безпосередньо визначають роль міжнародних трансферів технологій у системі глобальних чинників конкурентноспроможності розвитку, надана оцінка ефективного регулювання державної політики у сфері поширення, передачі, обміну та продажу трансферних технологій. Наведене обґрунтування впливу інтеграційних механізмів на розвиток співробітництва з міжнародним науково-технологічним співробітництвом високо розвинених країн та визначення стратегії адаптації досвіду цих країн на реалізацію трансферу ефективних технологій в Україні. Аналіз принципів та пріоритетів поширення та впровадження технологій дозволило сформулювати висновки як теоретичного так і практичного значення:

Обґрунтовано підхід до формування глобальної економічної системи постіндустріальної трансформації, де йде загострена конкурентна боротьба на світовому ринку, диверсифікація припускають просування інноваційних технологій, як пріоритети для національного розвитку в економіці. Утримання високих конкурентних позицій у сучасному світі притаманні лише для країн де розвинуті інноваційні системи, які здатні до забезпечення максимальної мобілізації національних ресурсів ефективно використовуючи інноваційні напрямки науково-технічного прогресу і механізми міжнародних технологічних трансферів. Процеси техноглобалізму мають системні, всеохоплюючі напрямки, та обумовлені до поступової конвергенції національних систем технологічних трансферів. Вони охоплюють, в першу чергу, процеси уніфікації інноваційних інфраструктур і механізмів стимулювання інноваційних напрямків підприємництва державою і партнерства між державою та приватним сектором у цьому напрямку.

Встановлено, що в епоху глобалізації, світовий ринок нових технологій є матеріальною базою для сучасних напрямків міжнародного високотехнологічного трансферу. В сучасному світі технологічний ринок набуває сегментованого характеру за де якими показниками: географічний, галузево- секторальний, товарний, інституційно - регуляторний і маючий інфраструктурні ознаки. Світові країни тріади займають лідерські позиції на цьому ринку. Вони стали ключовими споживачами високих технологій, продуцентами та комерціалізаторами, завдяки високого рівня захисту інтелектуальної власності, величезним інноваційним витратам, наявністю високого рівня кадрового потенціалу. Міжнародний трансфер технологій в першу чергу допомагає підвищити загальний технологічний рівень та сприяє, безумовно підвищенню ефективності виробництва та зменшенню непродуктивних витрат, ресурсів і робочого часу а ці заходи призводять до

підвищення загального рівня добробуту населення. Також необхідно зазначити, що підвищення технологічного рівня покращує конкурентні позиції лише країн-реципієнтів технологій, але зменшення непродуктивних витрат, ресурсів та робочого часу значно підвищує ефективність використання ресурсів у світовому масштабі взагалі та у такий спосіб призводить до підвищення рівня ефективності світової економіки в цілому.

Встановлено, що трансфер технологій є складовою інноваційно-орієнтованого розвитку підприємства. Це всебічне вільне розповсюдження технологій із застосуванням інформації між різноманітними промисловими підприємствами. Мета компанії - це підвищення інноваційно-орієнтованого розвитку і поліпшення інноваційної стратегії. В той же час трансфер технологій не можливо розглядати як універсальний засіб вирішення проблем фінансування і як джерело основних доходів. Трансфер технологій має можливість дати змогу підприємствам та і усьому суспільству інноваційно орієнтовано розвиватись та комерціалізувати результати досліджень. В той же час він забезпечує на підприємстві надходження доходів та породжує все нові і нові інвестиції, технології, робочі місця і звісно податкові надходження в бюджет і це призводить до зростання добробуту в країні. Тому, ефективні функціонуючі процеси передачі технологій та знань між дослідницькими організаціями і бізнесом приносить позитивний результат не тільки його, безпосередньо учасникам, а і разом суспільству в конкретному регіоні. Промислові компанії, які підтримують інновації, стають все більш розвиненішими та приносять корисний результат місцевим університетам, малому і середньому бізнесу та жителям цього

Виділено ряд факторів, що перешкоджають ефективному трансферу технологій між економіками, особливо між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються повільно, процеси передачі технологій можуть загрожувати національній економічній безпеці і в першу чергу її технологічній складовій. При цьому може відбуватися поглиблення технологічної відсталості, яка в свою чергу не дозволяє подолати технологічну залежність, причому залежність закріплює ще більшу відсталість.

Узагальнено ключові чинниками, які сприяють високій динаміці розвитку ринку технологій є: глобалізація інтернаціональної науки та техніки, формування всебічного циклу технологій, всеосяжна транснаціоналізація НДДКР, високотехнологічні сегменти на міжнародному ринку спонукають до загострення конкуренції, спостерігається по новому концентрація і централізації у сферах науки і техніки, національні бізнес-цикли синхронізовані, інтелектуалізація і віртуалізація людського ресурсу, розроблена глобальна система для захисту інтелектуальної власності.

Встановлено, що конкурентний статус розвинутих країн має ефективне забезпечення функціонування національних інноваційних систем та різнорівневими включеннями їх економічних представників до міжнародних технологічних трансферів в процесі еволюційних змін та під впливом глобальних чинників, постійних коливань бізнес-процесів.

Визначено, що запорукою стрімкого динамічного розвитку міжнародного технологічного трансферу високо розвинутих країн, є керована державна політика, яка має системні, стратегічно виважені і багаторівневі напрямки та реалізується за допомогою ефективних методів поєднання нормативної та правової бази, спрямованих урядових програм на вирішення завдань, стратегій та планів розвитку в області науки та технологій як базових для нових галузей так і промислових; інституційного, регуляторного забезпечення; організаційної форми технологічних трансферів і економічних та фінансових інструментів державної підтримки і стимулювання, а це і податкові пільги та кредити для використання інноваційними підприємствами, міжнародними інвесторами; застосування податкової знижки інноваційними корпораціями, підприємствами малого та середнього бізнесу, цільовими грантами та університетам; податкові преференції.

Виділено ключові суб'єкти міжнародного технологічного трансферу – Транснаціональні корпорації. Вони мають великі масштаби інноваційної діяльності, та концентруються на підприємствах де лівовою часткою є вітчизняне високотехнологічне виробництво; монополістичний контроль патентів та ліцензій на винаходи, новими технологіями і ноу-хау; а також всебічною їх комерціалізацією. В останні роки стратегії міжнародних компаній ТНК у сфері міжнародних технологічних трансферів зазнала високої трансформації у напрямках: імпорт технологій – імітація і експорт у країни, що повільно розвинуті, трансформація власних технологій і їх експорт. Реалізуючи агресивну високотехнологічну політику і проводити патентування своїх створених технологій, компанії формують корпоративні портфелі і обмежують в діяльності іноземні підприємства на внутрішньому ринку.

Процеси міжнародних трансферів технології можливо поділити два етапи:

- 1) процес відбору та придбання технологій;
- 2) адаптація та освоєння нової технології на території-реципієнті.

На нашу думку, перший етап законодавства України має бути сформований по принципу «найкращих доступних технологій», а саме оцінка рівня технологій повинна бути представлена з дотриманням світових аналогів. Принцип «найкращих доступних технологій без надмірних витрат» (best available techniques not entailin gexcessive costs (BATNEEC), вперше був

згаданий у Директивах Робочих груп з атмосферного повітря (Air Framework Directive) у 1984 р. і мав відношення до викидів забруднених речовин в атмосферне повітря великими підприємствами. Принцип «найкращих доступних технологій» необхідно впроваджувати в нормативно-правову базу системного контролю експортних та імпорتنних операцій і іноземних інвестувань.

Встановлено, що весь світ знаходиться в умовах жорсткої конкурентної боротьби і одною з основних проблем є трансфер інноваційних та екологічних технологій з економією часу та іншими ресурсами, враховуючи кожний ключовий етап просування технологічних процесів. Трансфери технологій у відмінності від комерціалізації, передбачає передачу технологій та промислове освоєння, та це не завжди пов'язане з прибутковістю і свідченням цього є екологічні технології. Ефективність використання мережі трансферних технологій і великих можливостей міжнародних наукових та високотехнічних програм можливо зняти питання екологічних забруднень.

Отже, правові норми трансферу технологій мають забезпечити не тільки регулювання процесу їх створення а і передачу, та суворий контроль над трансфером який би захистив національну безпеку країни.

У 2015 році придбання нових технологій підприємствами по усій Україні склали 1131 підприємство. Лідери по областях є: 1 місце м. Київ – 243 підприємства, 2 місце Тернопільська область – 155 підприємств, 3 місце Харківська область – 144 підприємства. Станом на У 2019 рік придбання нових технологій підприємствами по усій Україні склали 885 підприємство. Лідери по областях є: 1 місце м. Київ – 306 підприємств, 2 місце Дніпропетровська область – 61 підприємств, 3 місце Львівська область – 47 підприємств.

Станом на 2019 рік стало менш зацікавлених підприємств у придбанні нових технологій по всій Україні ніж у 2015 році. Також ми бачимо що лідером як було так і залишилось місто Київ, але Тернопільська і Харківська область втратили свої позиції і поступилися Дніпропетровській і Львівській області.

За межами України придбання нових технологій підприємствами у 2015 склали 66 підприємств. Галузь, яка посіла 1 місце, це «виробництво хімічних речовин і хімічної продукції» склали 13 підприємств, 2 місце «виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування» - 12 підприємств, 3 місце з показником 9 зайняли дві галузі це: «металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім виробництва машин і устаткування»; «виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань». У 2019 році придбання нових технологій підприємствами склали 112 підприємств.

Таким чином, у 2015-2019 рр. Україна досить не активно брала участь у міжнародному трансфері технологій, ці процеси активніше йшли всередині країни. Найбільш активно у процес трансферу технологій включалися Дніпропетровська, Львівська, Тернопільська та Харківська області, а також м. Київ; підприємства переробної промисловості, у т.ч. підприємства, що здійснюють виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів, виробництво хімічних речовин і хімічної продукції, виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування.

Продіагностовано рівень інвестицій економіки України, який зменшився і хоча вона має високий науковий та технологічний потенціал, її технологічно- трансферні показники суттєво відстають не тільки від інноваційних країн, які займають ключові позиції в економіці технологій, але і серед держав які тільки створили ринки. Для подолання глибокої технологічної кризи, необхідно скоротити розрив між Україною та країнами з ефективною системою технологічного розвитку. В Європі показники інвестицій зменшилися на -290291,5 млн. дол. при відносному відхиленні 60,54 %. В Канаді повільними темпами зростали надходження інвестицій на 6495,9 млн. дол. і відхилення склало 114,82 %. Зменшилось надходження інвестицій і в економіку США на -221410,0 млн. дол., відносні відхилення склали 52,65%. Аналізуючи інвестиційні надходження в країнах з економікою, що розвивається, в Африку та Азію, маємо константувати факт, що по всім вищеперерахованим об'єктам був відток інвестицій, так в країнах з розвинутою економікою на -45165,6 млн. дол., а в Африці -115138,5 млн. дол., а в Азії на -40410,1 млн. дол. Країни з переходною економікою отримали приріст на 17441,8 млн. дол. Та покращили свій економічний клімат на 146,54 %. Зростання інвестиційних надходжень спостерігається у Південно-східній Європі на 2275,7 млн. дол. , а в СНД на 15627,1 млн. дол. Доцільно, в українську економіку взяти за основу досвід Японії. Ефективна технологічна система міжнародного трансферу розбудована за допомогою активізації запозичень технологій в галузях які мають відношення до вітчизняного експорту і у сферах, які пов'язані з технологічними процесами модернізації економіки, Необхідно стимулювати експорт наукомісткої продукції і ліцензій за допомогою сприяння державного сектору в пошуку іноземних партнерів для вітчизняних підприємств, обмежувальні заходи для імпорту з сумнівними технологіями, а саме екологічно - небезпечні, ресурсномісткі при цьому запроваджувати механізм їх експертизи, державний контроль операцій передачі технологій іноземним компаніям, підтримка і стимулювання технологічних кластерів економіки та підключення вітчизняних компаній до науково - виробничих національних мереж.

Узагальнено сукупність чинників, які здатні визначати важелі впливу інвестиційної діяльності підприємств на економічні напрямки приймаючих країн, як що акцентувати увагу на абсорбційну здатність економіки, де сутністю є : залежність від забезпеченості національних економічних напрямків людськими ресурсами та фінансовими капітальними інвестиціями, тому що тільки високо освічені і компетентні робітники мають можливість впровадити освоєні технології, які отримані разом з іноземними інвестиціями, а для придбання новітніх, технологій з закордону, національним компаніям потрібні де які засоби; високотехнологічні виробництва, з новими технологіями дуже вимогливі до поставок комплектуючих та матеріальних ресурсів, що регулює місцеве виробництво; іноземне інвестування яке забезпечене технологічним супроводом, в першу чергу має залежність від рівня розвитку інституційних напрямків країни і включає захист інтелектуальної власності а при слабкому захисті, не всі інвестори вирішують вкладати засоби в інвестиційні проекти бо остерігаються несанкціонованих втручань до ввезених технологій.

Таким чином, узагальнено приплив та відтік інвестицій на трансфер технологій у світі за регіонами; встановлено, що у 2015 році у світі ситуація складалася набагато краще, ніж у 2019 році, особливо у розвинутих країнах Європи. У США динаміка припливу та відтоку у 2019 році зменшилися удвічі в порівнянні з 2015 роком, а в Азії – зменшення відбулося майже на 30% по всім позиціям. Складна ситуація з відтоком інвестицій відбувається у південно-східній Європі, де зовсім майже відсутній рух трансферу технологій. Серед країн СНД України займає одну з найгірших позицій на світовому ринку трансферу технологій.

Основною тенденцією розвитку міжнародного трансферу технологій та участі у ньому України є:

- глобалізація ринку технологій;
- стандартизація та уніфікація;
- розвиток інноваційної інфраструктури;
- особливо інтенсивний розвиток ринку наукомістких технологій;
- підвищення конкурентноспроможності;
- передові позиції розвинених країн світу;
- зростання впливу держави на науково-технічний розвиток і сприяння трансферу технологій;
- значні зростання транснаціональних корпорацій (ТНК) які стали головними гравцями та рушійною силою на ринку технологій через олігополізацію і монополізацію, а також створення великих міжнародних стратегічних альянсів як у сфері НДДКР, так і через використання різноманітних специфічних стратегій ТНК і забезпечення глобалізації технологічних розподілів, супроводу і підтримки);

– всебічний розвиток міжнародної технічної допомоги; поглиблення процесів в міжнародній кооперації в інноваційних сферах та ін

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акперов И.Г. и Петрашов, А.В. Трансфер инновационных технологий: готовность, препятствия, возможности. *Инновации*. 2008. Вип. 6 (115). С. 105–112.
2. Гибсон Д.В. Трансфер технологий между субъектами рынка. Трансфер технологии и эффективная реализация инноваций : монографія. Москва, 1999. 205 с.
3. Денисюк В. Д. Міжнародний трансфер технологій: сучасний зміст, аналіз закордонної та національної статистики. *Економіст*. 2005. №2. С. 42–47.
4. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» від 14.09.2006, №143-V (із змінами та доповненнями). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/143-16>
5. Козачок О.В., Йохна М.А. Трансфер технологій: суть, форми та значення. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2012. № 3/3, С. 69–72.
6. Мухин А.П., Арзамасцев Н.В., Ващенко В.П. и др. Коммерциализация научно-технических разработок: підручник. Москва. 2001. 134 с.
7. Нагорняк Г., Нагорняк І. та Вовк Ю. Вплив трансферу технологій на інноваційні процеси: український та зарубіжний досвід. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2013. №2. С. 117–127.
8. Терехова С.В. Трансфер технологий как элемент инновационного развития экономики. *Проблемы развития территории*. 2010. №4(50), 04-06, С. 31–36.
9. Титов В.В. Трансфер технологий 2000. URL: <http://www.anataz.narod.ru/science/transfer.html>
10. Фонштейн Н.М. Коммерциализация технологий. Мировой опыт – российским регионам. Монографія. Москва. 1995. 213 с.
11. Христенко О.В., Остапчук А.С. Теоретичні аспекти застосування трансферу технологій у діяльності сучасного підприємства. *Економіка і регіон*. 2015. № 6 (55). С. 103–109.
12. Чухрай Н. І. Трансфер і комерціалізація технологічних інновацій. *Економіка промисловості*. 2002. № 3 (17). С. 160–166.
13. Шапошников А.А. Трансфер технологий: определения и формы. *Инновации*. 2005. №1(78). С. 57–60.
14. Шегенева К., Акм Д., Икло Ш., Геро Б. Тренинг для тренеров по трансферу технологий 2015. URL: <https://e.mail.ru/attachment/144700706800000000608/0;16>
15. Шкварчук Л.О., Гарасим, О.І. Теоретичні підходи щодо визначення сутності трансферу технологій та його інформаційно-аналітичного забезпечення. *Сталий розвиток економіки*. 2013. №4. С. 29–31.

16. Seaton R. and Cordey-Hayes M. The development and application of interactive models of industrial technology transfer. *Tehnovation*. 1993. №1 (13). pp. 45–53.

17. Садовий, В.О. Імідж регіону як фактор залучення іноземних і внутрішніх інвестицій. *Механізм регулювання економіки*. 2009. №3. Т.2. С. 282-287.

18. Омеляненко В.А. Теоретико-методологічні аспекти державного регулювання міжнародного трансферу технологій. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2012. Т.3. №1. С. 237–242.

19. Родіонова І.В. Основні форми та етапи здійснення трансфера технологій промислових підприємств. *Вісник Запорізького національного університету*. 2012. №3(15). С. 59-65.

20. Кацура С.М. Трансфер технологій и диффузия инноваций как элементы регионального инновационного процесса. *Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект : сб. науч. трудов*. 2009. Ч. 2. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/prvs/2009_2/0646.pdf.

21. Антоненц В.А. Инновационная экономика: основные механизмы: URL: http://www.unn.ru/ppo/files/moduli/7_Antonec.ppt

22. Завадский М. Первоначальное накопление технологий. *Эксперт*. 2012. № 12 (795). URL: <http://expert.ru/expert/2012/12/pervonachalnoe-nakoplenie-tehnologij/>

23. Кузьмін О., Кужда Т. Фактори інноваційного розвитку підприємств *Всеукраїнська експертна мережа. Аналітика*. URL: http://www.experts.in.ua/ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=11391

24. Омеляненко В.А. Теоретичні основи фінансового забезпечення регіональної системи трансферу технологій. *Фінансова система регіонів: методологія, аналіз, практика*. Монографія. Київ: АМУ, 2012. С. 268-280.

25. Білоус-Сергєєва С. А. Комерціалізація інтелектуального продукту через трансфер технологій. *Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект*. 2010. №5. С. 200—202.

26. Економічний розвиток і державна політика : навч. посіб.: за заг. ред. Ю. Єханурова. К. : УАДУ, 2001. 480 с.

27. Витрати на інновації промислових підприємств за напрямками інноваційної діяльності. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/ni/vut_ippni/vut_ippni_u.htm

28. Наукова та інноваційна діяльність України. Відп. за вип. О. О. Кармазіна. Київ : Держстат України. 2018. 178 с.

29. Наукова та інноваційна діяльність України. Відп. за вип. М. С. Кузнецова. Київ : Держстат України. 2020. 100 с.

30. Наукова та інноваційна діяльність України. Відп. за вип. О. О. Кармазіна. Київ : Держстат України. 2016. 257 с.

31. World investment report. URL: <https://worldinvestmentreport.unctad.org/annex-tables/>

32. Miyake, T., International Technology Transfer, CACCI Journal, vol. 2, 2005.